

Ευάγγελος Ραυτόπουλος
Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου Παντείου Πανεπιστημίου

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ: Θεωρία και Τεχνική Οικοδόμησης Διεθνούς Κοινού Συμφέροντος

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ:
ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ
ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ

Διεθνείς Διαπραγματεύσεις: Θεωρία και Τεχνική Οικοδόμησης
Διεθνούς Κοινού Συμφέροντος
Ευάγγελος Ραυτόπουλος

ISBN 978-960-562-307-4

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director: Θεόδωρος Μαστρογιάννης
Υπεύθυνος Παραγωγής: Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία: Γιάννης Δεδούσης
Παραγωγή: NB Production ΓΔ011014M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομιάλη 23, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org
Αθήνα: Μαυρομιάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521
Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ: 210 4184 212
Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600
Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

© 2014, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ
© 2014, Ε. ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ευάγγελος Ραυτόπουλος
Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου Παντείου Πανεπιστημίου

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ:
ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ
ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

International Negotiations: Theory and Technique of Constructing
International Common Interest

Evangelos Raftopoulos

ISBN 978-960-562-307-4

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address above.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKI BIBLIOTHIKI

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

member of Europe's 500
dynamic entrepreneurs

© 2014, NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A.
© 2014, E. RAFTOPOULOS

Στη Μνήμη του Πατέρα μου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	XV
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	XIX

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΟΙΝΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η «ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ» ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ: ΑΥΤΟΝΟΜΑ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΑ- ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΕΣ ΤΟΥΣ

1. Μία Πανοραμική Θέαση.....	3
2. Καταστάσεις Συνολικά-Μηδενικές και Διανεμτική Διαπραγμάτευση ή Διαπραγμάτευση Θέσεων.....	6
3. Καταστάσεις Συνολικά Μη-Μηδενικές και Ολοκληρωτική Διαπραγμάτευση.....	10
3.1 Το Μεθοδολογικό Μοντέλο της «Διαπραγμάτευσης Αρχών του Harvard».....	15
3.2 Το Καθοδηγητικό-Κανονιστικό Μετατρεπικό Μοντέλο: Το Θεωρητικό Μήνυμα από τη Θεωρία των Παιγνίων	20
3.2.1 Δομικά Χαρακτηριστικά και Αναφορικότητα	23
3.2.2 Χαρακτηριστικά Καταστάσεων και Αναφορικότητα.....	29
3.2.3 Επιλογή Στρατηγικής και Αναφορικότητα.....	36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ: ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

1. Η Διεθνής Διαπραγμάτευση ως Ολιστική Θεωρητική Προσέγγιση: Η Διεθνής Δημιουργική Διαπραγμάτευση ως Διακυβέρνηση Διεθνούς Κοινού Συμφέροντος	
1.1 «Χορεύοντας» σε Σχέση: Εργασιακές και Διεθνείς Διαπραγματεύσεις.....	41
1.2 Η Φύση του Πεδίου Αναφοράς ή της Αναφορικότητας της Διεθνούς Διαπραγμάτευσης	45
1.3 Κειμενική Διαπραγμάτευση: Κείμενο και Γλώσσα της Διεθνούς Διαπραγμάτευσης.....	50
1.4 Οι Φάσεις της Διαπραγματευτικής Διαδικασίας: Προδιαπραγμάτευση, Συστατική Διαπραγμάτευση και Επαναδιαπραγμάτευση.....	56
2. Συγκρότηση και Λειτουργία της Διαπραγματευτικής Ομάδας	
2.1 Σύσταση.....	60
2.2 Η Διαδικασία Διαπραγματευτικής Οργάνωσης και Απόφασης	64
2.3 Η Λογοδοτική Υποχρέωση	69
2.4 Ο Ex Post Facto Συμβουλευτικός Ρόλος.....	71
2.5 Το Μήνυμα της Εκπροσώπησης.....	73

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΙΚΕΣ ΦΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΩΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

1. Προσδιοριστικά Στοιχεία.....	77
---------------------------------	----

2. Το Διαγνωστικό Επίπεδο	
2.1 Η Παραγωγή του Πεδίου της Διαπραγματευτικής Εστίασης.....	78
2.2 Ο Ρόλος του Εκκινητή-Ηγέτη της Προδιαπραγμάτευσης.....	79
2.3 Ο Προσδιορισμός των Διαπραγματεύσιμων Θεμάτων.....	81
2.3.1 Η Διαγνωστική Θεματική Προσέγγιση.....	81
2.3.2 Η Διαχείριση της Επιστημονικής Γνώσης ως Μηχανικής Διεθνούς Κοινού Συμφέροντος.....	82
2.3.3 Η Διαχείριση των «Υποκειμενικών Πλαισιώσεων».....	88
2.3.4 Η Διαχείριση της Αναφορικότητας του Προδιαπραγματευτικού Μετασχηματισμού.....	92
2.3.5 Η Διαχείριση των Εναλλακτικών Λύσεων Έναντι της Προδιαπραγμάτευσης.....	94
3. Το Επίπεδο Πολυμερούς Διακυβέρνησης	
3.1 Θεσμική Οργάνωση και Διαχείριση της Προδιαπραγματευτικής Διαδικασίας.....	96
3.1.1 Δομή και Λειτουργία της Ad Hoc Πολυμερούς Συνδιάσκεψης.....	97
3.1.2 Οι Τεχνικές Διαχείρισης της Ad Hoc Πολυμερούς Συνδιάσκεψης.....	100
3.2 Υποδειγματοποίηση του Περιεχομένου της Διακήρυξης.....	106
4. Η Εκβαση της Προδιαπραγμάτευσης.....	110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΩΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΝ

1. Έναρξη και Θεσμική Οργάνωση της Συστατικής Διαπραγμάτευσης	
1.1 Η Πολιτική Πρωτοβουλία.....	113
1.2 Η Δημιουργική Απόφαση.....	114
1.3 Το Ειδικό Σώμα της Συνδιασκεπτικής Διαπραγμάτευσης.....	115
1.4 Ο πολυδιάστατος Ρόλος της Γραμματείας.....	115
2. Η Διαδικασία Consensus ως Τεχνική Οικοδόμησης Κοινού Συμφέροντος	
2.1 Η Σημασία της Διαδικασίας Consensus.....	119

2.2 Διαδικασία Consensus, Package Deal και Τεχνικές Συνδυαστικής Εφαρμογής	121
2.2.1 Στρατηγική Διαχείριση.....	121
2.2.2 Οργανωτική Διαχείριση.....	123
2.2.3 Διαδικαστική Έκβαση.....	126
3. Οι Κανόνες Διαδικασίας (Rules of Procedure) και Πρακτικές	127
3.1 Σκοπός και Ορισμοί.....	128
3.2 Τόπος και Χρόνος των Συνόδων (Meetings).....	129
3.3 Πρόσκληση Παρατηρητών (Observers).....	129
3.4 Δημόσιες και Κλειστές Σύνοδοι.....	129
3.5 Ημερήσια Διάταξη (Agenda).....	130
3.6 Εκπροσώπηση (Representation).....	131
3.7 Το Γραφείο (the Bureau) της Διαπραγματευτικής Συνόδου ή Συνδιάσκεψης	132
3.8 Η Οργάνωση της Διαπραγματευτικής Συνόδου.....	133
3.9 Η Διεύθυνση των Διαπραγματεύσεων (Conduct of Business)....	135
3.10 Οι Γλώσσες της Διαπραγματευτικής Συνόδου.....	138
3.11 Τροποποιήσεις – Σχέση με το Διεθνές Συμβατικό Καθεστώς....	140
4. Η Διαπραγμάτευση του Κειμενικού Υποδείγματος της Διεθνούς Συμφωνίας.....	141
4.1 Υποδειματοποίηση σε Επίπεδο Πεδίου Αναφοράς (Αναφορική Υποδειματοποίηση)	142
4.1.1 Προσδιορισσιμότητα του πεδίου αναφοράς (Context Identification).....	143
4.1.2 Συμβατότητα με το Πεδίο Αναφοράς (Contextual Consistency).....	144
4.1.3 Πεδίο «Προστιθέμενης Αξίας» (“An Added Value” Field) ή Ευρετικότητας.....	146
4.2 Μορφολογική Υποδειματοποίηση	147
4.2.1 Η Προσέγγιση «Συμφωνία-Πλαίσιο – Εκτελεστικά Πρωτόκολλα in processu»	147
4.2.2 Η Προσέγγιση «Συμφωνία-Πλαίσιο – Εκτελεστικά Παραρτήματα in processu».....	150
4.3 Υποδειματοποίηση Περιεχομένου (Κανονιστική Υποδειματοποίηση)	151
4.3.1 Το Προοίμιο.....	152

4.3.2 Η Νομοθετική Χρήση των Όρων (<i>Use of Terms</i>) ή Νομοθετικοί Ορισμοί (<i>Definitions</i>).....	153
4.3.3 Ο Σκοπός και το Πεδίο Εφαρμογής.....	158
4.3.4 Γενικά Καθήκοντα-Υποχρεώσεις.....	165
4.3.5 Το Σύστημα Πολυμερούς Διακυβέρνησης Διεθνούς Κοινού Συμφέροντος	166
4.3.5.1 Θεματικότητα	167
4.3.5.2 Οργανικότητα.....	178
4.3.5.3 Ελεγκτικότητα	184
4.3.5.4 Μετασχηματιστικότητα (<i>Transformability</i>).....	195
4.3.5.5 Υποκειμενικότητα	201
5. Ειδικές Τεχνικές και «Καλές Πρακτικές» Συστατικής Κειμενικής Διαπραγμάτευσης	210
5.1 Η Τεχνική των Εναρκτήριων Δηλώσεων (<i>Opening Statements</i>)	211
5.2 Δια-Συνοδικές Εργαστηριακές Ομάδες (<i>Inter-sessional Workshops</i>)	213
5.3 Σύνοδος «Καταιγισμού Ιδεών» (<i>Brainstorming Session</i>).....	214
5.4 Κείμενο Μη-Διαπραγμάτευσης (<i>Non-Negotiation Text</i>) (<i>Non-Paper</i>).....	217
6. Η Έκβαση της Συστατικής Διαπραγμάτευσης.....	219

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΩΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

1. Διαπραγματευτικός Μετασχηματισμός <i>Mutatis Mutandis</i>.....	221
2. Έναρξη και Θεσμική Οργάνωση της Επαναδιαπραγμάτευσης	
2.1 Η Εκκίνηση της Επαναδιαπραγμάτευσης.....	224
2.2 Ο Κεντρικός Ρόλος της Γραμματείας στη Μηχανική της Επαναδιαπραγμάτευσης.....	225
3. Η Επαναδιαπραγμάτευση του Κειμενικού Υποδείγματος της Διεθνούς Συμφωνίας	
3.1 Η Αναφορικότητα της Επαναδιαπραγμάτευσης.....	230
3.2 Μορφολογική Υποδειγματοποίηση της Τροποποίησης.....	233

3.3 Τροποποίηση ή Αντικατάσταση; Η Δυναμική της Επαναδιαπραγματευτικής Διαδικασίας	235
3.4 Εναλλακτικές Επιλογές Έναντι της Επαναδιαπραγμάτευσης;.....	238
4. Η Έκβαση της Επαναδιαπραγμάτευσης.....	239

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

1. Συνθήκες	241
2. Κανόνες Διαδικασίας.....	247
3. Διακηρυκτικά Κείμενα	248

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βιβλία.....	249
Άρθρα – Κεφάλαια σε Βιβλία – Εκθέσεις	251

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ.....	257
----------------------------------	------------

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μπορεί ο διεθνολόγος νομικός να προσεγγίζει τις διεθνείς συνθήκες «αντικειμενικά», αποκλειστικά ως πηγές του διεθνούς δικαίου και κατ' αναλογία του δικαίου των συμβάσεων του ιδιωτικού δικαίου, ανεξάρτητα από τη διαπραγματευτική διαδικασία που τις παράγει και συνδέεται με την προετοιμασία, την εγκαθίδρυση, τη λειτουργία και τη συνεχή προσαρμογή της καθεστωτικής σχέσης διεθνούς κοινού συμφέροντος που δημιουργούν, σε εφαρμογή του «νομοθετικού» σκοπού τους, του εξελισσόμενου γνωστικού τους υποστρώματος και πάντοτε σε δημιουργική συνάρτηση με το δυναμικό πεδίο αναφοράς τους;

Μπορεί ο διεθνολόγος πολιτικός επιστήμονας να προσεγγίζει τις διεθνείς διαπραγματεύσεις «αντικειμενικά», ανεξάρτητα από την κατανόηση και την αναγκαία γνώση της συμπληρωματικής τους σχέσης προς τα καθεστώτα συμβατικής ή διακηρυκτικής διακυβέρνησης που δημιουργούν οικοδομώ- ντας διεθνές κοινό συμφέρον, υπό όρους διαρκούς εφαρμογής και ταυτό- χρονης ύπαρξης βεβαιότητας-αβεβαιότητας, αποτελεσματικότητας-μη απο- τελεσματικότητας και μέσα σε μία οριζόντια τάξη δικαίου – και όχι κάθετη, όπως μονότονα υποθέτουν, ασκώντας εύκολη κριτική – όπως είναι αυτή που λειτουργεί στο διεθνές πεδίο;

Μπορεί ο τεχνικός εμπειρογνώμονας να προσεγγίζει τη διαπραγμάτευ- ση «αντικειμενικά», ως τεχνική παγίωσης και επιβολής επιστημονικών ή τεχνικών/τεχνολογικών γνώσεων, απόψεων ή πεποιθήσεων σε πολι- τικό πεδίο, χωρίς αίσθηση της σημασίας και των συνεπειών που έχει η «δομημένη» αντίληψη της διεθνούς διαπραγμάτευσης στην πολυμερή και πολυεπίπεδη προσπάθεια οικοδόμησης διεθνούς κοινού συμφέροντος με μη-γραμμικά εξελισσόμενο γνωστικό υπόστρωμα στο χωροχρόνο, ή, ακό- μα, χωρίς πραγματική αντίληψη της διεθνούς τάξης δικαίου στην οποία οι γνώσεις αυτές εντάσσονται, σε αντιδιαστολή προς την ολοκληρωμένη αντίληψη και γνώση της φυσικής τάξης που ο ίδιος ερευνά;

Μπορεί ο μή κρατικός εκπρόσωπος να προσεγγίζει τη διαπραγμάτευση «αντικειμενικά», ως ιδιαίτερη, μονότροπη τεχνική και πρακτική που διευ- κολύνει την είσοδο ειδικής φύσεως κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών,

πολιτιστικών ή τεχνικών αιτημάτων στη διαπραγμάτευση, αγνοώντας ευρύτερα τη δομικότητα, τη γλώσσα και τη νομικότητα της συμπληρωματικής σχέσης «διαπραγμάτευσης-διεθνούς συνθήκης», ή ακόμα «διαπραγμάτευσης-διακηρυκτικού κειμένου», στην οικοδόμηση σχέσεων διεθνούς κοινού συμφέροντος και στη διαρκή εφαρμογή τους, που είναι από τη φύση τους «ανοικτές» στο ειδικό πεδίο αναφοράς τους;

Μπορεί, γενικά, μία εθνική αντιπροσωπεία, που δημιουργείται ελλειμματικά και κινείται στον πολιτικά και επικοινωνιακά υπαγορευόμενο «μονότροπο ρυθμό» της εθνοκεντρικής αντίληψης της διαπραγμάτευσης, να προσεγγίζει τη διαπραγμάτευση «βραχεία χειρί», ως εργαλείο στενής αποδοχής, αναγνώρισης και επικράτησης προεπιλεγμένων – και γι' αυτό μη πραγματικών – εθνικών θέσεων, ως ευκαιρία επίτευξης αποτελεσμάτων που αποκλειστικά προσδοκά το εκτός διαπραγμάτευσης εσωτερικό «ακροατήριο» και τα συνήθως χειραγωγούμενα εθνικά μέσα επικοινωνίας, χωρίς να ενδιαφέρεται να συνεισφέρει συνολικά στην οικοδόμηση της σχέσης διεθνούς κοινού συμφέροντος που δημιουργείται συμβατικά;

Μπορεί η χώρα που δεν ενδιαφέρεται πραγματικά για το διεθνές κοινό συμφέρον και δεν συμβάλλει δημιουργικά στην εργώδη οικοδόμησή του, να διαπραγματευθεί αποτελεσματικά και αποδοτικά και για τις εθνικές της επιλογές;

Και, τελικά, είναι δυνατή η ανάπτυξη θεωρητικής αντίληψης της διεθνούς διαπραγμάτευσης και η διδασκαλία της, χωρίς πραγματική «έκθεση» και μακροχρόνια εμπλοκή στην πολυπλοκότητα της διαπραγματευτικής διαδικασίας και την σε βάθος κατανόηση των «γνωστικών διασυνδέσεων» που αποτελούν την υποδομή της και καθίστανται ορατές και αναγκαίες - αλλά και επικοινωνήσιμες - μόνο μέσα από την ατομική «πλεύση» σε αυτήν;

Επιχειρώντας να απαντήσει συνολικά στα πιο πάνω ερωτήματα, το βιβλίο αυτό αναλύει τη διεθνή διαπραγματευτική διαδικασία, προσεγγίζοντάς την διεπιστημονικά, ολοκληρωμένα και στο ειδικό πεδίο αναφοράς της. Όχι ως αφηρημένη τεχνική, ούτε στη βάση γενικευτικών θεωριών που επεξεργάζονται ανταγωνιστικά μοντέλα της διαπραγμάτευσης, ανεξάρτητα από τον χαρακτήρα της, τη στοχευμένη λειτουργία της και την ιδιάζουσα σχέση αλληλεπίδρασης προς το πολυεπίπεδο πεδίο αναφοράς της.

Η διεθνής διαπραγμάτευση εξετάζεται εδώ ως μία «δομημένη» διαδικασία οικοδόμησης σχέσεων διεθνούς κοινού συμφέροντος. Ως αναπόσπαστη διάσταση της δημιουργικής προετοιμασίας, σύστασης και αναθεώρησης διεθνών συνθηκών, μέσα από τις οποίες οργανώνεται και ασκείται διακυβέρνηση διεθνούς κοινού συμφέροντος με όρους ταυτόχρονης ύπαρξης βεβαιότητας-αβεβαιότητας, αποτελεσματικότητας-αναποτελεσματικότητας.

Συνδέοντας δίκαιο και πολιτική με φιλοσοφία, γλωσσολογία, και ως ένα βαθμό ψυχολογία, και εισάγοντας μία κβαντική αντίληψη της γνώσης της πραγματικότητας και της διαχείρισης σχέσεων, το βιβλίο διατρέχει κριτικά τις υπάρχουσες γενικές θεωρίες της διαπραγμάτευσης, εισηγείται την ολιστική σχεσιακή προσέγγιση της δημιουργικής διεθνούς διαπραγμάτευσης, και προχωρεί στην ανάλυση της δομής, των διαδικασιών και των τεχνικών που συνδέονται με τις τρεις εξελικτικές της φάσεις (Προδιαπραγμάτευση, Συστατική Διαπραγμάτευση, Αναθεωρητική Διαπραγμάτευση), προσφέροντας διεπιστημονική θέαση στον αναγνώστη.

Μέσα από το βιβλίο αυτό, αναδύεται τολμηρά και θεμελιωμένα, «η θεωρητική συμπληρωματικότητα» διεθνούς διαπραγμάτευσης και διεθνούς συνθήκης, όπως και η ευρύτερη ανάγκη για μία όλο και πιο πραγματική, πιο αναζητητική θεωρητική προσέγγιση που να αναδεικνύει τις «γνωστικές διασυνδέσεις», υπερβαίνοντας διχοτομήσεις και αποκλεισμούς που ευδοκιμούν στις μεθοδολογικές βεβαιότητες τόσο της νομικής όσο και της πολιτικής επιστήμης.

Η «πλεύση» μου στις διεθνείς διαπραγματεύσεις ξεπερνά τα τριάντα χρόνια και ο ακαδημαϊκός μου προσανατολισμός με οδήγησε στην ανάπτυξη της θεωρητικής προσέγγισης αυτής της εμπειρίας που αναπτύσσεται στο βιβλίο αυτό. Η θεωρητική αυτή προσέγγιση σφυρηλατήθηκε τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια μέσα από τη διδακτική δοκιμασία της αλλά και την προσπάθειά μου να εισάγω την πρωτοποριακή διδασκαλία της στο Ελληνικό Πανεπιστήμιο – πολύ εύκολος ο γενικευτικός «λιθοβολισμός» του από τους ταλαντούχους καταστροφείς του τόπου αυτού, πολλή δύσκολη η κατανόηση της αβοήθητης «δημιουργικότητάς» του στον συστηματικά αθέατο κόσμο του ποιοτικού προβληματισμού και της καινοτομικής προσπάθειας στην επιστήμη.

Επιθυμώ να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στη Νομική Βιβλιοθήκη και στο εξάίρετο επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό της για την άρτια φροντίδα και την πολύτιμη συνεργασία του στην έκδοση του βιβλίου αυτού.

Ευάγγελος Ραυτόπουλος

Γλυφάδα

Σεπτέμβριος 2014

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

BATNA	Best Available Solution to a Negotiated Agreement
BITS	Bilateral Investment Treaties
BWM Convention	International Convention for the Control and Management of Ships' Ballast Water and Sediments (2004)
BYBIL	British Yearbook of International Law
CHGM	Commonwealth Heads of Government Meeting Communiqué (2013)
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (1973)
COLREG	Convention on the International Regulations for Preventing Collisions at Sea (1972)
CRP	Conference Room Paper
δ.κ.σ.	διεθνές κοινό συμφέρον
ΕΛΕΠ	Εναλλακτική Λύση Έναντι Προδιαπραγμάτευσης
EU	European Union
FAO	Food and Agricultural Organisation
GEF	Global Environmental Facility
GESAMP	Group of Experts on Scientific Aspects of Marine Pollution
HNS Convention	International Convention on Liability and Compensation for Damage in Connection with the Carriage of Hazardous and Noxious Substances by Sea (1996)
IAEA	International Atomic Energy Agency
ICAO	International Civil Aviation Organization
ICJ	International Court of Justice
ICSID	International Centre for Settlement of Investment Disputes
IEA	International Energy Agency
ILM	International Legal Materials

IMO	International Maritime Organization
INC	Intergovernmental Negotiating Committee
IPBES	Intergovernmental Platform on Biodiversity & Ecosystem Services
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change
ITO	International Trade Organization
LIFE	International Convention for the Safety of Life at Sea (1974)
MAP	Mediterranean Action Plan
MARPOL	International Convention for the Prevention of Pollution From Ships, 1973, as modified by the Protocols 1978 and 1997
MEPIELAN	Mediterranean Programme for International Environmental Law and Negotiation
MKO	Μη-Κυβερνητικοί Οργανισμοί
MOU	Memorandum of Understanding
NEA	Nuclear Energy Agency
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
OPCW	Organization for the Prohibition of Chemical Weapons
OPRC Convention	International Convention on Oil Pollution Preparedness, Response and Cooperation (1990)
OSPAR	Convention for the Protection of the Marine Environment of the North–East Atlantic (1992)
PIC	Prior Informed Consent
SAB	Scientific Advisory Board
SBSTTA	Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice
STCW	International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers (1978)
TRIPS Agreement	Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (1994)

UNCLOS	United Nations Convention on the Law of the Sea
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
UNDP	United Nations Development Programme
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
UNEP	United Nations Environment Programme
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNFCC	United Nations Framework Convention on Climate Change (1992)
UNGA	United Nations General Assembly
UNITAR	United Nations Institute for Training and Research
WHO	World Health Organisation
WMO	World Meteorological Organization

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΟΙΝΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η «ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ» ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ: ΑΥΤΟΝΟΜΑ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΑ-ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΕΣ ΤΟΥΣ

1. Μία Πανοραμική Θέαση

Στο διεθνές πεδίο, η προσπάθεια θεωρητικοποίησης της διεθνούς διαπραγματευτικής διαδικασίας συνδέθηκε με τη θεωρητική και, ταυτόχρονα, εμπειρική προσέγγιση και διαχείριση δύο διακριτών «καταστάσεων» που αποτέλεσαν την αιτία και αφετηρία ανάπτυξης δύο αντίστοιχα διακριτών και ανταγωνιστικών καθοδηγητικών-κανονιστικών μοντέλων (prescriptive models) διεθνούς διαπραγμάτευσης:

- τη «*συνολικά μηδενική*» ή «*διανεμητική*» κατάσταση που μπορεί να αποτελέσει τη βάση για το μοντέλο της «*διανεμητικής διαπραγμάτευσης*» ή της «*διαπραγμάτευσης θέσεων*»
- και τη «*συνολικά μη-μηδενική*» ή «*συνολικά θετική*» κατάσταση που έχει συνδεθεί με το μοντέλο της ολοκληρωτικής διαπραγμάτευσης, το οποίο έχει ειδικότερα αρθρωθεί με το μεθοδολογικό μοντέλο της «*διαπραγμάτευσης αρχών*» (*principled negotiation*) που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο το Harvard Negotiation Project και γνώρισε ευρύτατη διάδοση.

Τόσο το μοντέλο της διανεμητικής διαπραγμάτευσης όσο και το μοντέλο της ολοκληρωτικής διαπραγμάτευσης, ως καθοδηγητικά-κανονιστικά μοντέλα, είναι θεωρητικά ανεπαρκή. Ευρισκόμενα σε ανταγωνιστική σχέση, καθοδηγούν δεσμευτικά, αυτούς που υιοθετούν το ένα ή το άλλο, να δράσουν αποκλειστικά κατά έναν ορισμένο «διαπραγματευτικό τρόπο», προσδιορίζοντας τον τελικό σκοπό της διαπραγμάτευσης («*επικράτηση*» ή «*υπερίσχυση*» - «*λύση θετική για όλους*» ή «*λύση κοινής αποδοχής*») και παρέχοντας την περιγραφή και ανάλυση εκείνων των στοιχείων που «*αξιωματικά*» συνθέτουν τη διαπραγμάτευση και που οδηγούν στην επί-

τευξη του σκοπού αυτού. Παραμένοντας προσδεδεμένα στην αξιωματική τους αποκλειστικότητα, τα δύο αυτά μοντέλα αδυνατούν να συλλάβουν την καταλυτική συμπληρωματικότητα του ειδικού πεδίου αναφοράς και να την εντάξουν στην θεωρητική τους κατασκευή, αφού ανταγωνίζονται σε επίπεδο χρησιμότητας αλλά και επάρκειας της θεωρητικής γενίκευσης της καθοδηγητικής-κανονιστικής ισχύος του μοντέλου που αντίστοιχα προβάλλουν. Ταυτοχρόνως, εξαντλούνται στη διατύπωση τεχνικών και μεθόδων που θα πρέπει να υιοθετήσουν υποχρεωτικά τα μέρη κατά τη διαπραγματευτική τους δράση προκειμένου να επιτύχουν τους διαφορετικούς τελικούς σκοπούς που επιδιώκουν. Με τον τρόπο αυτό, αγνοούν την συνθετότητα και πολυπλοκότητα της πραγματικότητας της διεθνούς διαπραγματευτικής διαδικασίας που βρίσκεται στην καθοριστική σημασία των φάσεων της διεθνούς διαπραγμάτευσης (Προδιαπραγμάτευση, Συστατική Διαπραγμάτευση και Επαναδιαπραγμάτευση), του κειμενικού της χαρακτήρα (γλώσσα και «υποδειγματικό» κείμενο – συνθήκη ή συλλογική διακήρυξη/απόφαση – της διεθνούς διαπραγμάτευσης), των θεσμοποιητικών της χαρακτηριστικών (πολυεπίπεδη συγκρότηση διαπραγματευτικών ομάδων), δηλαδή, θεμελιώδη χαρακτηριστικά που στοιχειοθετούν την προτεινόμενη, στο βιβλίο αυτό, προσέγγισή της: ως *μίας δομημένης διαδικασίας πολυμερούς συναινετικής «κατασκευής» καθεστωτικής σχέσης διεθνούς κοινού συμφέροντος σε αρμονία με την οριζόντια εξελισσόμενη διεθνή τάξη δικαίου αλλά και με την υποκειμενικότητα του πεδίου στο οποίο αυτή λειτουργεί (πεδίο αναφοράς).*

Βεβαίως, η προσδοκώμενη «σύνθεση» των δύο αυτών καθοδηγητικών-κανονιστικών μοντέλων μπορεί να καλύψει τις ομολογούμενες θεωρητικές και πρακτικές ατέλειές τους,¹ αλλά θα εξακολουθήσει να «τρέφει» την επιδιωκόμενη γενικευτική προσέγγιση στη διαπραγματευτική διαδικασία. Καθοδηγώντας προς τη γενικότητα της διαπραγμάτευσης ως μεθόδου², θο-

1. Βλ. PATTON, B.M., "On Teaching Negotiation", στο *Teaching Negotiation: Ideas and Innovations* (ed. by M. Wheeler), PON Books, 2000, σελ. 7, 12-16.

2. Ο «ίμερος της γενικότητας» και η χειραγώγηση της σύνθετης και πολύπλοκης πραγματικότητας μέσω ομοιογενών μεθόδων και τεχνικών ανεξαρτήτως «πεδίου αναφοράς» εμποδίζει την προσπάθεια για όλο και καλύτερη κατανόηση των «αστάθμητων εμπειριών», διακηρύσσει ο Wittgenstein (WITTMENSTEIN, L., *Philosophical Investigations*, Part II – χαρακτηριστικά στη σελ. 223 αναφέρει: "αν ένα λιοντάρι μπορούσε να μιλήσει, δεν θα το καταλαβαίναμε"!)). Ο «ίμερος της γενικότητας» στη «διανεμτική διαπραγμάτευση» με σκοπό «την υπερίσχυση θέσε-

λώνεται η σημασία των «διασυνδέσεων» και των «ιδιαίτερων διακρίσεων» που ανάγονται σε αυτή τη φύση της «διεθνούς» διαπραγμάτευσης, ενώ αποδυναμώνεται η δυνατότητα για καλύτερη, πιο προσεκτική παρατήρηση αλλά και βαθύτερη κατανόηση των «αστάθμητων παραγόντων ή εμπειριών» και «των λεπτότατων διαφορών ή διεργασιών» που καθορίζουν την πορεία της διεθνούς διαπραγματευτικής διαδικασίας.

Θεωρητικοποίηση, όμως, της διεθνούς διαπραγμάτευσης με καθοδηγητική-κανονιστική (prescriptive) κατασκευή αναδύεται και μέσα από τη θεωρία των παιγνίων. Πρόκειται για αυτό που χαρακτηρίζεται εδώ ως *μετατρεπικό μοντέλο*, το οποίο, εστιάζοντας στην μετάβαση από κατάσταση σύγκρουσης σε κατάσταση συνεργασίας, αναπτύσσει τα γενικά εκείνα στοιχεία που συνδέουν τη μετάβαση αυτή με τη διαπραγματευτική δράση. Εκκινώντας από ένα καθαρά προσδιορισμένο εμπειρικό περιεχόμενο, το παράδειγμα της προσέγγισης των σχέσεων Ανατολής-Δύσης και την Τελική Πράξη του Ελσίνκι (Αύγουστος 1975), το *μετατρεπικό μοντέλο* επιδιώκει τη θεωρητικοποίηση της διεθνούς διαπραγμάτευσης μέσα από τον προσδιορισμό γενικών και κοινά αποδεκτών καθοδηγητικών-κανονιστικών στοιχείων διαχείρισης της μετάβασης σε σχέση συνεργασίας μεταξύ μερών με ετερογενή συμφέροντα. Όπως και τα δύο προηγούμενα καθοδηγητικά-κανονιστικά μοντέλα, το μετατρεπικό μοντέλο «τρέφει» και αυτό τη γενικευτική προσέγγιση στη διαπραγματευτική διαδικασία, εμφανίζοντας ανάλογες ανεπάρκειες και υποκείμενο στην ίδια κριτική. Από την άλλη πλευρά, αναζητεί τη «λογικότητα» των καθοδηγητικών-κανονιστικών στοιχείων της διαπραγματευτικής διαχείρισης στο γεγονός της κοινής αποδοχής τους κάτω από τη φροντίδα της παγκόσμιας ερευνητικής προοπτικής και τον συντονισμό της UNITAR (UNITED NATIONS INSTITUTE FOR TRAINING AND RESEARCH), αλλά και στη διακηρυσσόμενη «ανοικτότητα τους» σε περαιτέρω εξέλιξη. Ο στόχος του για μία κοινά αποδεκτή θεωρία προσανατολισμένη στην πρακτική (*a practice-oriented theory*) βασίζεται σε συμφωνούμενες αντιλήψεις σχετικά με τη δυναμική – παρά την αιτιότητα– της επιδιωκόμενης «μετατροπής» της συγκρουσιακής κατάστασης σε κατάσταση συνεργασίας.

ων» ή στη «διαπραγμάτευση αρχών» με σκοπό την επίτευξη «συνετής συμφωνίας» (“wise agreement”) μπορεί να λειτουργεί εξίσου αποπροσανατολιστικά.

2. Καταστάσεις Συνολικά-Μηδενικές και Διανεμητική Διαπραγμάτευση ή Διαπραγμάτευση Θέσεων

Η «συνολικά μηδενική» ή «διανεμητική» κατάσταση αναφέρεται σε καταστάσεις όπου το προσδοκώμενο όφελος θεωρείται ή εκλαμβάνεται εξαρχής περιορισμένο, αφού είναι μέρος ενός αυστηρά προσδιορισμένου συνόλου. Ως εκ τούτου εκλαμβάνεται μόνο με όρους διανομής, με αποτέλεσμα να θεωρείται ότι αυτό που θα κερδίσει το ένα μέρος θα το χάσει το άλλο. Η διαδικασία αυτής της «κατά την ιστορική αντίληψη των μερών» περιοριστικής διανομής κερδών και απωλειών μπορεί να παρασταθεί ως $(+) + (-) = 0$. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η διαφορά μεταξύ δύο όμορων κρατών σχετικά με τη χάραξη συνόρων μεταξύ αυτών ή την οριοθέτηση θαλάσσιας ζώνης ή της υφαλοκρηπίδας τους. Η αντίληψη της διαφοράς ως «συνολικά-μηδενικής κατάστασης» οδηγεί συνήθως τα κράτη-μέρη της διαφοράς στο να αποφεύγουν τις διαπραγματεύσεις προκειμένου να αποφύγουν τον κίνδυνο ή την αβεβαιότητα της περιοριστικής διανομής, ενώ, γενικότερα, αποτελούν το χαρακτηριστικό καταστάσεων σύγκρουσης προτού αυτές αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης.³ Εάν όμως τα κράτη τελικά αποφασίσουν να προσφύγουν σε διαπραγματεύσεις με βάση την αντίληψη αυτή, τότε η διαπραγματευτική διαδικασία επηρεάζεται και κατευθύνεται από αυτή, συναρτώμενη άμεσα με τη διαδικασία ανταγωνισμού δύναμης στο πλαίσιο αυστηρά προσδιορισμένων ατομικιστικών επιδιώξεων. Πρόκειται για τη λεγόμενη *διανεμητική διαπραγμάτευση ή διαπραγμάτευση θέσεων*, όπου η διαπραγμάτευση προσεγγίζεται ως διαδικασία χειραγώγησης με σκοπό την καλύτερη δυνατή διανομή ωφελειών σε βάρος της άλλης πλευράς. Σχετίζεται με το γνωστό μοντέλο του «παζαρέματος» που στην κοινή λογική συνηθέστατα ταυτίζεται με τη «διαπραγμάτευση».

Η *διανεμητική διαπραγμάτευση ή διαπραγμάτευση θέσεων*, ως αυτόνομο κανονιστικό (prescriptive) μοντέλο, εμφανίζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

3. ZARTMAN, I.W. and BERMAN, M.R., *The Practical Negotiator*, New Haven and London-Yale University Press, 1982, σελ. 13.

1) Η Δύναμη των Μερών διαδραματίζει τον καθοριστικό ρόλο

Οι διαπραγματεύσεις, στο πλαίσιο της ατομικιστικής προσέγγισης που υιοθετούν τα κράτη, αναπτύσσονται σε πλαίσιο φανερού ανταγωνισμού δύναμης, όπου η «καλή πίστη» και η «λογική» εκτοπίζονται και τη θέση τους καταλαμβάνουν ο «ρεαλισμός» και το «ασυμβίβαστο» της συμπεριφοράς. Η επικράτηση (η νίκη) του ισχυροτέρου αποτελεί τον υπέρτατο σκοπό αυτής της μορφής διαπραγμάτευσης

2) Η έναρξη της διαπραγματευτικής διαδικασίας αποτελεί και την «αγκύρωση» της τελικής έκβασης των διαπραγματεύσεων

Οι διαπραγματεύσεις δεν έχουν προληπτικό χαρακτήρα ούτε επιδιώκουν τη δημιουργία καθεστώτος διακυβέρνησης σχέσεων κοινού συμφέροντος των μερών. Αποσκοπούν ατομικιστικά στη σταθερή διευθέτηση της σύγκρουσης, με αποτέλεσμα η έναρξή τους να «αγκυρώνει» (*anchors*) και την τελική έκβαση των διαπραγματεύσεων.⁴

3) Οι Διαπραγματευτές υιοθετούν μία καθαρά Διανεμτική Αντίληψη

Επιδιώκοντας τη νίκη έναντι του αντιπάλου, οι Διαπραγματευτές προωθούν απόψεις που λαμβάνουν ελάχιστα υπόψη τους αντιτιθέμενους σκοπούς της άλλης πλευράς, ενώ συστηματικά αμφισβητούν τη νομιμότητά τους και αρνούνται να αποδεχθούν τις συνέπειές τους. Σε επίπεδο πολυμερών διαπραγματεύσεων, η υιοθέτηση καθαρά διανεμτικής αντίληψης μέσα από τη διαπραγμάτευση θέσεων ολισθαίνει στο σχηματισμό δύσκαμπτων «συνασπισμών» μεταξύ των Μερών, με αδιευκρίνιστη, και περισσότερο συμβολική, κοινότητα συμφερόντων.

4. Πρέπει να παρατηρηθεί εδώ γενικότερα, ότι το αποτέλεσμα της «αγκύρωσης» της διαπραγμάτευσης (*anchoring effect*) που συνδέεται με την «πρώτη προσφορά» ή το «πρώτο σχέδιο κειμένου» επηρεάζει σημαντικά την τελική έκβαση της διαπραγματευτικής διαδικασίας, ακριβώς διότι οι καταστάσεις που διεξάγεται η διαπραγμάτευση περιβάλλονται από μεγάλη αβεβαιότητα και αοριστία. Βλ. π.χ. GALINSKY, A. D. "When to Make the First Offer in Negotiations" διαθέσιμο στο <http://hbswk.hbs.edu/archive/4302.html>

4) Οι Διαπραγματευτές αντιλαμβάνονται γραμμικά και οργανώνουν σε καθαρά ατομική και αυστηρή διαβάθμιση το περιορισμένο πλέγμα των θέσεων τους

Αγνοώντας τόσο τη σημασία της δημιουργίας ή διατήρησης σχέσεων όσο και τη δυνητική επίδραση της διαπραγματευτικής διαδικασίας στη δημιουργία νέων επιλογών και την αξιολόγησή τους από τα μέρη της διαπραγμάτευσης, οι Διαπραγματευτές οργανώνουν εξαρχής, και με βάση ατομικές (και συνήθως ανεπαρκώς δικαιολογημένες) αξιολογήσεις και επιλογές, το συγκεκριμένο πλέγμα των θέσεων στο πλαίσιο του οποίου θα διαπραγματευθούν. Πρόκειται για μία γραμμικής αντίληψης αυστηρή διαβάθμιση των θέσεων: θέση ανοίγματος (opening position), δευτερεύουσα θέση (secondary position), επακόλουθη θέση (subsequent position), θέση αναδίπλωσης (fallback position) και έσχατη θέση ή θέση «κόκκινης γραμμής»⁵ (bottom line / red line). Με βάση την αντίληψη αυτή, προσδιορίζεται το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα αντιμετωπισθεί κλιμακωτά «η αντίπαλη πλευρά», ενώ καθοδηγούνται με τρόπο δεσμευτικό, ανελαστικό και πολωτικό τα διαπραγματευτικά βήματα του υιοθετούντος αυτό το πλέγμα θέσεων. Κινούμενοι μέσα στην ατομικά προσδιορισμένη γραμμική προοπτική του πλέγματος των θέσεων τους, οι Διαπραγματευτές θα πρέπει αποφασίζουν τί και

5. Δεν είναι τυχαία η συνηθέστατη χρησιμοποίηση του όρου «κόκκινη γραμμή» σχετικά με την έσχατη θέση στη διαπραγμάτευση, αφού η φράση “thin red line” έχει πλασθεί με υλικό «ηρωϊσμού»: χρησιμοποιήθηκε για να «απεικονίσει περιληπτικά» την «ηρωϊκή αντίσταση» του 93^{ου} Βρετανικού Συντάγματος Πεζικού Highlander στη μάχη της Balaclava στις 25 Οκτωβρίου 1854 κατά τη διάρκεια του Κριμαϊκού Πολέμου, υπό τη διοίκηση του Sir Colin Campbell, όπου παρατασσόμενο σε βάθος δύο μόνων ανδρών, “thin red line” (και όχι τεσσάρων όπως συνηθίζονταν), κατόρθωσε να αναχαιτίσει την επίθεση του ιππικού των Ρώσων Ουσάρων, τηρώντας την προτροπή του διοικητή τους (“There is no retreat from here, men. You must die where you stand.”). Η φράση αυτή χρησιμοποιήθηκε από τον ανταποκριτή των *Times* William Russel που παρατηρούσε τη μάχη από απόσταση και δεν μπορούσε να δει παρά «a thin red streak tipped with a line of steel” του 93^{ου} Συντάγματος, φράση που απέκτησε την μεταφορική έννοια της «ηρωϊκής αντίστασης». Για τα γεγονότα βλ. The National Archives, *British Battles Exhibition, Crimea 1854 – The Battle of Balaklava* διαθέσιμο στο <http://www.nationalarchives.gov.uk/battles/crimea/battle.htm>. Επίσης, *The Argyll and Sutherland Highlanders (Princess Louise's), Battle Honours 1806 – 1902, "The Thin Red Line" - "Balaklava", Crimean War, 25th October 1854*, διαθέσιμο στο <http://www.theargylls.co.uk/battlebalaklava.php>.

πώς να προσφέρουν, τί να απορρίψουν και πόση παραχώρηση να κάνουν. Η «δημιουργικότητα» των Διαπραγματευτών εξαντλείται αποκλειστικά και μόνον στην αποτελεσματική άσκηση «συνηγορίας» υπέρ του πλέγματος των θέσεων τους, «συνηγορίας» που μετατρέπεται σε αυτοσκοπό.

5) Η πρόοδος στις Διαπραγματεύσεις πραγματοποιείται μέσα από
διαδοχικές φάσεις ατομικιστικών πρακτικών ανταγωνισμού
δύναμης και στρατηγικών παραποίησης

Επιδιώκεται η εντατικοποίηση του ανταγωνισμού και η άσκηση πιέσεων στο μέγιστο βαθμό για την πρόοδο των διαπραγματεύσεων, μέσα από τη συστηματική χρησιμοποίηση *εκβιαστικών τακτικών* (π.χ. απειλές, εκφοβισμός, εκβιασμοί, «μπλοφάρισμα», «τετελεσμένα», παρενοχλήσεις, τελεσίγραφα, διορίες), και τον σχεδιασμό και συστηματική εφαρμογή *τακτικών αποσταθεροποίησης και στρατηγικών παραποίησης* με πράξεις ή παραλείψεις (π.χ. αιφνιδιασμοί με νέα γεγονότα και πληροφόρηση, μεταβολή θέσεων, υπεκφυγή και διαρκής αναβολή, εξαπάτηση, απόκρυψη πληροφόρησης, σιωπή, κατασκευή επεισοδίων και παρενοχλήσεων, εκούσιες διαρροές πληροφόρησης που συνεπάγονται αποσταθεροποιητικά αποτελέσματα, μη εμφάνιση στις διαπραγματεύσεις, επιβολή «μαραθώνιων διαπραγματεύσεων», βίαιη αποχώρηση από διαπραγματεύσεις). Στο πλαίσιο αυτό, η συνέργεια που απαιτείται μεταξύ των κρατών περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατό, ενώ ο κίνδυνος «έκθεσης» των διαπραγματευόμενων και «φιάσκου» της διαπραγμάτευσης είναι ορατός. Μικρές παραχωρήσεις είναι δυνατές μόνον εφόσον κρίνεται ότι αυτό απαιτεί, στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, η συνέχιση της διαπραγμάτευσης.

Είναι προφανές ότι το μοντέλο της *διανεμητικής διαπραγμάτευσης ή διαπραγμάτευσης θέσεων* οργανώνεται και αναπτύσσεται γύρω από μία βασική μεθοδολογική προϋπόθεση που θα μπορούσε ακόμα και να χαρακτηριστεί ως μία ευρύτατη κοινότυπη αντίληψη: ότι όποιος διαπραγματεύεται, επιδιώκει αποκλειστικά, με βάση τις θέσεις του, τη μεγιστοποίηση υλικής επιβράβευσης ή της ανταγωνιστικής επικράτησης σε βάρος της άλλης πλευράς. Το μοντέλο αυτό αγνοεί αυθαίρετα όλα εκείνα τα ουσιώδη στοιχεία που ενυπάρχουν στη διαπραγματευτική διαδικασία και τα οποία χαρακτηρίζουν τη δυνατότητα συναινετικής της διάπλασης, επιδρούν στο πεδίο επιλογών των διαπραγματευόμενων μερών, και αποτελούν το υλικό οικοδόμημα

αποτελεσμάτων κοινού συμφέροντος: διαδικασία, συμφέροντα, σχέση και νομιμότητα. Εξίσου αυθαίρετα, το μοντέλο αυτό αγνοεί και την ανάγκη μετατροπής της υπάρχουσας, κατά την αντίληψη των μερών, διανεμητικής κατάστασης σε κατάσταση συνολικά θετική. Ακόμα, ίσως σπουδαιότερο είναι ότι αγνοεί ή δίνει ελάχιστη σημασία στην επίδραση του παραγόμενου αποτελέσματος στο ευρύτερο πεδίο αναφοράς του (context) και στο κατά πόσο και πώς αυτό εντάσσεται γενικότερο κοινό συμφέρον.

3. Καταστάσεις Συνολικά Μη-Μηδενικές και Ολοκληρωτική Διαπραγμάτευση

Η «συνολικά μη-μηδενική» ή η «συνολικά θετική» κατάσταση αναφέρεται σε καταστάσεις όπου το προσδοκώμενο όφελος θεωρείται κοινό και, ως εκ τούτου, εκλαμβάνεται ως δυνατότητα διάπλασης σχέσης κοινού συμφέροντος, με αποτέλεσμα κάθε κράτος-μέρος να έχει συμμετοχή στο όφελος που δημιουργεί η γενικά σχέση, αφού διασφαλίζονται τα βασικά του συμφέροντα, αλλά και κανένα από αυτά να μην οφελείται μονομερώς ή αποκλειστικώς. Αποτελεί κατάσταση που είναι προσανατολισμένη στη δημιουργία σχέσης κοινού συμφέροντος μεταξύ των κρατών και γίνεται αντιληπτή είτε ως αρχική κατάσταση είτε ως κατάσταση μετατροπής ή καταληκτική κατάσταση. Ως αρχική κατάσταση, αναφέρεται στην αντίληψη διεθνών θεμάτων και προβλημάτων λειτουργικού γενικά χαρακτήρα που παγιωμένα απαιτούν, μέσω διαπραγμάτευσης, συντονισμένη και ολοκληρωμένη διαχείριση είτε σε παγκόσμιο είτε σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά ακόμα και σε διμερές επίπεδο (θέματα που κυμαίνονται από οικονομική συνεργασία, προστασία του περιβάλλοντος και βιώσιμη ανάπτυξη μέχρι την απαγόρευση των χημικών όπλων, τον έλεγχο της πυρηνικής ενέργειας, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ή της πειρατείας, ή την απαγόρευση όλων των μορφών απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης). Ως κατάσταση μετατροπής ή καταληκτική κατάσταση, αναφέρεται στην αντίληψη ότι η υπάρχουσα διεθνής διαφορά ή σύγκρουση συμφερόντων μπορεί τελικά να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά και αποδοτικά μόνον εάν μετατραπεί, μέσω διαπραγμάτευσης, η προσλαμβανόμενη ως «συνολικά-μηδενική κατάσταση» σε «κατάσταση συνολικά-μηδενική». Η καταληκτική αυτή κατάσταση μπορεί να αφορά σε ορισμένες περιπτώσεις όπου αμφισβητούμενη εδαφική έκταση προσεγγίζεται από τα

Τι είναι διεθνής διαπραγμάτευση, πώς συνδέεται με τη γνώση και πώς πραγματικά ασκείται;

Γιατί οι υπάρχουσες θεωρίες των διαπραγματεύσεων δεν είναι συνολικά επαρκείς;

Γιατί είναι απαραίτητη η γνώση της θεωρίας και της τεχνικής των διεθνών διαπραγματεύσεων τόσο στον διαπραγματευτή, ανεξάρτητα επιπέδου ή φορέα εκπροσώπησης, αλλά και στις ηγεσίες που «πέμπουν» τις διαπραγματευτικές ομάδες;

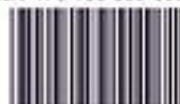
Πώς αναλύονται οι τρεις θεμελιώδεις φάσεις των διεθνών διαπραγματεύσεων που οικοδομούν διεθνές κοινό συμφέρον με όρους διεθνών συμφωνιών;

Είναι, τελικά, κατανοητές, από πλευράς διεθνούς δικαίου και πολιτικής, οι διεθνείς συνθήκες ανεξάρτητα από τη διαπραγματευτική τους διάσταση;

Απαντώντας στα πιο πάνω ερωτήματα, το βιβλίο αυτό αναλύει τη διεθνή διαπραγματευτική διαδικασία, προσεγγίζοντάς την διεπιστημονικά, ολοκληρωμένα και στο ειδικό πεδίο αναφοράς της. Όχι ως αφηρημένη τεχνική, ούτε στη βάση γενικευτικών θεωριών που επεξεργάζονται ανταγωνιστικά μοντέλα της διαπραγμάτευσης. Αλλά ως μία «δομημένη» διαδικασία συμβατικής οικοδόμησης σχέσεων διεθνούς κοινού συμφέροντος, ως αναπόσπαστη διάσταση των διεθνών συνθηκών, μέσα από τις οποίες οργανώνεται και ασκείται διακυβέρνηση καθεστώτων διεθνούς κοινού συμφέροντος με όρους συνύπαρξης βεβαιότητας-αβεβαιότητας, αποτελεσματικότητας-αναποτελεσματικότητας.

Συνδέοντας δίκαιο και πολιτική με φιλοσοφία, γλωσσολογία, και ως ένα βαθμό ψυχολογία, και εισάγοντας μία κβαντική αντίληψη της γνώσης της πραγματικότητας στη διαχείριση σχέσεων, το βιβλίο διατρέχει κριτικά τις υπάρχουσες γενικές θεωρίες της διαπραγμάτευσης, εισηγείται μία ολιστική γνωστική προσέγγιση της δημιουργικής διεθνούς διαπραγμάτευσης, και προχωρεί στην ανάλυση της δομής, των διαδικασιών και των τεχνικών που συνδέονται με τις τρεις εξελικτικές της φάσεις του εγκαθιδρυμένου σχεσιακού καθεστώτος (Προδιαπραγμάτευση, Συστατική Διαπραγμάτευση, Αναθεωρητική Διαπραγμάτευση), προσφέροντας διεπιστημονική θέαση στον αναγνώστη.

ISBN: 978-960-562-307-4

14846